

vedel, da število katoličanov v teh deželah je mnogo više, kakor se je dozdej mislilo. Število katoličanov po teh preiskavah iznaša v obeh deželah nad 300.000, pravoslavni (starovercev) 500.000, muhamedancev pa tudi 500.000.

Po takem je število starovercev in muhamedancev blizu enako, zato se dandanes boj v Bosni in Hercegovini poglavitno suče okoli Turkov in Srbov (starovercev); katoličani se tega boja udeležujejo veliko manj, ker so oni bolj po kmetih poljedelci in vojnega orožja manj vajeni, kakor staroverci, ki stanujejo po mestih in so trgovci, drugi pa tudi pastirji, orožja bolj vajeni.

No, kako pa je s samostani (klostri)?

Po besedah Viktor Hugo-ta.

Pesnik Anastazij Grün (grof Anton Auersperg), neizmerno liberalen v pesmih in govorih, pred 1848. letom pa podložnim kmetom sila oster grajščak, se je strašansko iznosel nad menihi, ko se je unidan v zbornici gospôski obravnavala glasovita „klosterska postava“. Njemu nasproti pa misli drug mož, Francoz Viktor Hugo, tudi liberalec prve vrste, vse drugače o samostanih (klostrih), kakor je „Vaterland“ v svojem listu te dni poročal. Ker smo prepričani, da bode naše bralce zanimalo mnenje Viktor Hugo-ta, naj ga priobčimo tudi v našem listu. Hugo o samostanih piše tako-le:

„Ljudje se združijo in bivajo skupaj; po kateri pravici? Po pravici svobodnega združevanja. — Oni se ločijo od svetá; po kateri pravici? Po pravici, ki jo vsak človek ima, da svoja vrata zapre in odpre. — Oni ne gredo iz hiše; po kateri pravici? Po tisti pravici, ki jo ima vsak človek, da gre in pride, potem pa tudi pravico ima, domá ostati.

Tam v hiši, kaj pa delajo menihi tam? Oni govorijo tiho; pobešajo oči; delajo. Odpovedujejo se svetu, mestom, njih vžitkom, veseliam, nečimurnostim, častilakomnosti, sebičnosti. Oblačijo se v hodno platno ali grobo sukno. Nobeden izmed njih nima nič svojega; vstopivši v samostan postane reven, kdor je bil prej premožen. Kar ima, daruje vsem.

On, ki je nekdej bil žlahen gospod, je zdaj enak onemu, ki je bil kmet. Celica je enaka vsem. Vsi si dadó ostríči lasé, vsi nosijo enako obleko, vsi jedó isti črni kruh, vsi ležijo na isti slami, — vsi umrjó enako; vsi imajo enak žakelj pod hrbtom, isti konopec okoli pasa.

Če samostanski red zapoveduje, da hodijo bôsi, hodijo vsi bôsi. V samostanu zginejo vsi častni naslovi, vsa rodovinska imena. Vsi imajo le krstna imena; meseno rodovino so zapustili in spadajo v skupnost duhovne družine.

Oni nimajo nikakoršnih družih starišev, kakor vsi drugi ljudje. Oni hitijo ubogim na pomoč, strežejo bolnikom. Oni volijo te, katerim so podložni, in drug drugemu pravijo: „brate moj.“

Oni molijo. Koga? — Boga.

Površni ljudje, ljudje brez prevdarka pravijo: Čemu pa so te kamnitne podobe poleg svetišča? Čemu so? Kaj delajo? Vsaj vendar ni velečastnejega dela memo onega, ki ga duše doprinašajo. Vsaj ni koristnejega dela, kakor je ono, ki ga te duše opravljajo. Oni ne prenehoma molijo namesti tistih, ki — nikoli ne molijo.“

Kaj neki reče nemški liberalec Grün k temu, kar Francoski liberalec Hugo pravi? Se vé, da Nemški liberalec se ni obotavljal z obema rokama seči po naslovu — ekszellenca, — Francoski pa je šel — v prognanstvo!

Mnogovrstne novice.

* Na Pruskem, to je tisti državi, ki se „cesarstvo božjega strahu in pobožnega življenja“ kliče, je čedalje več raznoterih hudodelstev. Časnik „Deutsche Landes-Zeitg.“ kaže nam statistiko pregreškov in hudodelstev od leta 1874 v primeri z letom 1873 tako-le: Kaznovanih zarad upora vladi je bilo 1874. leta 5912 memo 4787 od prejšnjega leta, — zavoljo kaljenja javnega reda 12.237 memo 9201, — zavoljo krive prisega 767 memo 659, — zavoljo razžaljenja javne npravnosti 1371 memo 1262, — zavoljo razžaljenja časti 7078 memo 4389, — zavoljo telesnega poškodovanja 13206 memo 9906, zavoljo doprinešenega ali poskušnega umora 836 memo 591. V tej primeri so se množila tudi hudodelstva goljufij, požiganja, odrtij, ponarejanja javnih pisem itd. — To je maslo hvalisane nemške kulture!

* Kdor na Pruskem razžali cerkvene ključarje, se huje kaznuje, kakor tak, ki žali Boga. Pl. Nathusius-Ludom, glavni vrednik časnika „Kreuzzeitg.“, je bil nedavno na 6 mesecev ječe obsojen zato, ker je više cerkvene ključarje v svojem časniku razžalil, — Pavel Lindau pa je bil le na 14 dni v zapor obsojen, ki je Boga preklinjal!

* Žene se poganjajo za obstanek mnogoženstva (poligamije). Kdor ne verjame tega, naj bere sledeče: Vlada v severni Ameriki si zelo prizadeva, da bi zatrla mnogoženstvo Mormonov in da bi tako rešila ženstvo ponižanja, katero je z mnogoženstvom sklenjeno. Vsakdo bi mislil, da bodo Mormonkinje za to vladi hvaležne, al temu ni tako; one so celó vladi vložile prošnjo za daljni obstanek mnogoženstva, to je, da mož sme imeti več žen. To prošnjo je podpisalo 26.626 Mormonkinj, žen in deklet, ki sega celó tako daleč, da bi se mnogoženstvo ne omejilo samo na okrajino Utah, temuč razširilo na vso severno Ameriko. V prošnji svoji povdarjajo celó to, da ne en podpis ni prisiljen ali ogoljufan, in da nobeno dekle pod 12 leti te prošnje ni smelo podpisati.

* Grof Lonyay na Ogerskem je bankovec za 100 gld. zmenjal za desetake; na enem teh desetakov so bile zapisane 3 številke. Lonyay je stavil na te številke 10 gold. v loterijo, sreča ga je zadela tako, da je dobil 48.000 gold.

* Železnica iz Celja v Dravburg se bo gotovo zidala, prvo leto bo stala 700.000 gold.

Zabavno berilo.

Kako je ostrupljen mož se zopet oživel.

Po eni strani žalostna, po drugi smešna dogodba.

V Českem mesticu Šumavi — tako piše časnik „Deutsche Volksztg.“ — se je nedavno pripetila sledeča dogodba: Žena nekega spoštovanega meščana je prišla v lekarno (apoteko) in zahtevala bele mišice, da prežene podgane, ki so se vgnjezdile po hiši. Lekar sumi hudodelstvo in ženi reče, naj pride čez nekoliko ur, da zahtevani strup napravi. Med tem pošlje po njenega moža, in ko ta doide, mu razodene, kar je žena njegova zahtevala. Mož pa reče, da v njegovi hiši ni podgan, in da žena njegova želi strupa, da ostrupi koga družega, a ne podgan, morebiti celó njega samega. Lekarnik pomiri vstrašenega moža in mu reče, naj mirno povžije vse, kar mu bo dala „ljubeznjiva“ njegova žena, med tem pa naj misli na dobro in izdatno zdravilo. — Lekarnik razdrobi zdaj košček sladkorja (cukra) v droben prah. Kmalu potem pride žena po strup in lekarnik jej

ga dá brez ugovora. — Drugi dan bila je ona posebno prijazna z možem, rekši, da mu je pripravila njegovo najljubšo jed — digance, pa jih je dobro posula s prahom, ki ga je za strup kupila v lekarni. Mož se kaže zarad tega jako veselega in si dá digance dobro dišati. Ona mu prijazno prigovarja, naj le veliko jé. Al kmalu potem začne mož žalostno gledati, že nagrizeni diganec vrže na tla in se zgrabi za trebuh. Podoba je, da ga vije strašen krč, ker začne vpiti od bolečin. Žena pa začne zdajci tuliti, pričakovaje, da bode mož kmalu mrtev. Brž potem pa, ko je na videz izdihnil dušo, postala je reva „vdova“ jako vesela, gre po konopce (štrik), mu ga ovije okoli vrata in priveže na najbližji žebelj, v ta namen, da bi ljudje mislili, da se je mož obesil. Al še ni zategnila konopca, ko se probudi „umrli“ mož, — izdrgne konopce z vrata, zgrabi svojo prestrašeno ženo za vratnik in jo tako pošteno našeska s konopcem, da je v medlevico padla, iz katere se izbudivši je izvedela, da se bo imela pri sodnji zagovarjati za strup — zoper podgane.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Pogovor pri mizi se je sukal okoli nekega izleta na bližnjo goro, ki se je pod vodstvom nekega profesorja imel prihodnji četrtek napraviti, toraj me ni posebno mikal. Tudi mojega soseda pri mizi, že bolj postaranega gospoda, kateremu je gotovo putka večkrat nagajala, vse to ni mikalo, ker je mahnil z roko memo ušes in oči, kakor da bi hotel braniti besedam v ušesa. Potem se obrne proti meni in reče:

„Vi ste gotovo tujec in ravnokar došli, ker vas tu še nisem videl. Vas je volja tu dalje časa bivati?“

„Ne“, odgovorim nekoliko razveseljen, „prišel sem le za dan ali dva sem bolj iz radovednosti in da bi si kratil čas, ko iz potrebe.“

„Toraj kakor gospod baron in gospá baroninja, ki sta prišla menda sem denar zapravljat.“

„Vi govorite o onem-le gospodu in gospej?“ pravim jaz, kazaje gori omenjena tujca in vesel, da je moj sosed sam se lotil reči, katero sem hotel ravno jaz sprožiti.

„Da! Ju ne poznate? Saj tu vse le o njih govori. Povsod sta prva, napravljata izlete in gostije in tako se vse le krog nju vrti in suče. Mora biti nezmerno bogat ta baron Kronberg.“

„Kronberg — Kronberg?“ iščem jaz po spominu, „meni je znano dokaj plemenitih rodovin, ali Kronberg“ —

„Bo kak žid po rodu, ki je pridobil bogastvo si kupil tudi plemstvo“, pojasnuje moj sosed.

„Mogoče, mogoče“, nadaljujem jaz, „gotovo ne bo Avstrijanec?“

„Tega ne vem, vendar kedar hitreje govori, mu uide kaka beseda s popolno judovskim povdarkom.“

V tem se vzdigne gospôda, češ, da hoče piti kavo na vrtu. Moj sosed se poslovil od mene rekoč, da gre, kakor ima navado, uro časa malo dremat, jaz pa, ker nisem bil z nikomur znan, sklenem ogledati kraj in šetati po prijetnih sprehajališčih njegovih. Ko sem se tega malo naveličal, sedem ali prav za prav ležem v senco za grmovje, vzamem v roke knjižico, katero sem bil za krajši čas sabo vzel, in jamem prebirati jo. Ali

kmalu se me loti zaspanec, katerega ne morem premagati, in tako zadremlem.

Zbudi me na pol glasen pogovor blizo mene.

„Čemu ste sem prišli, mati?“ se čuje moški glas, katerega brž za baronovega spoznam. „Saj veste, da se v bližnji moji ne smete pokazati.“

„Bi me tudi ne bilo sem“, odgovarja ženski glas, katerega sem moral tudi že nekje slišati, „pot je dolga, zlasti za staro ženo, kakor sem jaz. Al tega ne morem več trpeti, da bi ti svoj denar zapravljaj s to žensko in jej kar stotake v podobi obleke in lišpa na život obešal. Si mar zato (— kar je tu sledilo, nisem mogel razločiti —), da boš s to nič vredno babo v par letih vse pognal? Kaj bo pa potem? Misliš, da take prilike kar na drevesih rastejo? Kratko malo, zapodi žensko, ali pa zgini sam od tod in loti se česa, kar je kaj, to pa ni nič!“

„Mislim, mati“, odgovarja baron, „da vas nič ne briga, kako jaz denar zapravljam. Saj ni vaš, vi mi niste dali groša.“

„Ali brez mene bi ga vendar ne bil dobil, zato me pač briga, kako ž njim ravnaš. Zakaj si sploh ostal tu? zakaj nisi šel v Ameriko, kakor si mi obljubil?“

„Zato, ker je bilo to za me najbolj nevarno. Menite, da ni ravno po lukah, iz katerih se vozijo ladije v Ameriko, največ pastí nastavljenih bilo? Da je tu varno za me, to vidite sami, zlasti odkar sem postal baron.“

(Dal. prih.)

Naši dopisi.

V Gorici 13. febr. — Tukajšnje c. k. okrožne sodnije predsednik, dvorni svetovalec, bivši mestni župan, g. dr. Alojzij vitez Visini, je šel v pokoj; cesar ga je o tej priliki poslal z vitežkim redom Leopoldovim. Govori se, da bode njegov naslednik apelacijski svetovalec v Trstu g. Pavel Sbisà (Istrijan), mož značajan, zmožen in poštenjak, samo — slovenski ne zna. — Odbor tukajšnjega katoliško-politiškega društva je sklenil poslati cesarju adresu, v kateri prosi, da naj bi Nj. vel. načrtov postav samostanske in zakonske ne potrdilo. Tako je tudi poslal voščilno adresso kardinalu Ledohovskemu, izpuščenemu iz ječe Ostrovske. — Deželnemu odboru Isterskemu je učiteljsko izobraževališče v Kopru (v katerem slovanski element prevaguje) tak trn v peti, da je sklenil prositi vlado, naj bi italijansko-slovensko učiteljske predstavila raji v Gorico. Tržaški deželni odbor pa bi rad imel ital. izobraževališče v Trstu. Ne bo dal! — Užiteninski dohodki lanskega leta znašajo v Gorici (mestu): od vina čez 62 tisuč, od piva čez 15 tisuč, od mesa 12 tisuč. Vina in piva se je tedaj veliko več popilo, ko leta 1874, mesá pa le nekaj malega več požilo. — Snega imamo po hribih veliko, po obmestni dolini prav malo, po ulicah mestnih nič več. To pa ni res, da ni Gorica še imela take zime, kakor letos. Nekaj let že res smo imeli snega prav malo ali nič, nekaj pa so bile zime vendar hujše, ko zdaj; sneg do kolena ni bila redka reč pred 20—40 leti. Mraza je bilo davi — 4° R. To je že nekaj sred februarja!

Kamnje na Goriškem 10. sveč. (Javna zahvala.) Dne 16. septembra lanskega leta sta mi pogorela hiša in hlev sè senom in slamo vred. Dobro, da sem bil pri naši „Sloveniji“ zavarovan. Ker mi je sl. vodstvo banke „Slovenije“ vso škodo, koju je komisija spoznala, nemudoma pošteno plačalo, čutim se dolžnega, tudi javno prav lepo zahvaliti se sl. vodstvu. Zdaj gorko čutim, kako dobro je pod plaščem take mile matere biti. Toraj vsem dragim kmetovalcem in posestnikom